

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

KOVÁCS ISTVÁN GÁBOR kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(15707/10. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2012. január 17.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Kovács István Gábor kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként
tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Françoise Tulkens, *elnök*,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

Sajó András,

Işıl Karakaş,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque, *bírák*,

és Stanley Naismith, a *Szekció Hivatalvezetője*,

2011. december 13-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően
az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (15707/10. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Kovács István Gábor („a kérelmező”) 2010. március 5-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Szirtesi Zs., Szegeden praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Hóltzl L. kormányképviselő képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező többek között azt állította, hogy fogva tartásának körülményei embertelen és megalázó bánásmódnak, valamint a családi élet tiszteletben tartásához való joga megsértésének minősültek.

4. 2010. szeptember 13-án a Második Szekció elnöke úgy határozott, hogy közli a panaszt a Kormánnyal. Arról is döntés született, hogy a kérelem érdeme és elfogadhatósága egyidejűleg kerül elbírálásra (29. cikk 1. bekezdés).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1969-ben született és Szatymazon él. A kérelem benyújtásakor a Szegedi Fegyház és Börtönben tartották fogva a kérelmezőt.

6. A kérelmezőt 2008. január 8-án őrizetbe vették. 2008. január 11-től kezdődően jövedéki orgazdaság gyanúja majd vádja alapján a Szegedi Fegyház és Börtönben előzetes letartóztatásban tartották. 2009. október 9-én a Csongrád Megyei Bíróság bűnösnek találta a kérelmezőt az ellene

felhozott vádpontokban. A Szegedi Ítéltábla 2010. június 9-i ítélete nyomán három év és hat hónapos, fegyház fokozatban végrehajtandó szabadságvesztés büntetését a Szegedi Fegyház és Börtönben töltötte le a kérelmező. Előzetes letartóztatását beszámították a szabadságvesztés tartamába.

7. A Szegedi Fegyház és Börtön két különálló részből áll: az I. Objektum fegyház- és börtönfokozatú létesítmény elítélt fogvatartottak számára; a II. Objektum előzetes fogvatartottak elhelyezésére szolgál. A kérelmező – panasz tárgyát képező – előzetes fogva tartására a II. Objektum különböző zárkaiban, szabadságvesztése további részének letöltésére pedig – 2010. június 10-től – az I. Objektumban került sor.

8. A kérelmező előterjesztette, hogy a bútorokat nem számítva átlagosan 16,00 m² alapterületű zárkákat 5-7 személlyel osztott meg, s naponta csak körülbelül egy órát tartózkodhatott a zárkán kívül. Azt is előadta, hogy havonta csak egy órában fogadhatott látogatókat (kivéve bátyját, aki számára három további, alkalmanként két órás látogatást engedélyeztek); e látogatások alatt azonban egyáltalán nem érinthette meg családtagjait. Továbbá, a börtönhatóság a kérelmező kérése ellenére sem látta el ingyenes pipereszekkel, s azt sem engedélyezte számára, hogy védekezésére való felkészülés céljából személyi számítógépet tartson zárkájában, holott nem lett volna internetes hozzáférése. Végül előterjesztette, hogy a börtön nem biztosított számára ingyenes papír- és írószereket annak érdekében, hogy a folyamatban lévő büntetőperének vitelével megbízott hatóságok számára beadványokat postázhasson.

9. A kérelmező előterjesztette, hogy a fenti ügyekkel és a börtönétkeztetéssel kapcsolatosan a börtönvezetés különböző szintjeihez benyújtott kérelmei és panaszai hiábavalónak bizonyultak. A zárkájában tartandó személyi számítógép engedélyezésének börtönvezetés általi elutasítása ellen formális jogorvoslattal is élt a kérelmező. Míg a Kormány előterjesztette, hogy a Szegedi Fegyház és Börtönt a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész kéthetente legalább egyszer meglátogatta, a kérelmező azt állította, hogy fogva tartása alatt a II. Objektumban ilyen látogatásra nem került sor.

10. Az Országos Büntetés-végrehajtási Szolgálat weboldalán¹ közzétett statisztikák szerint a magyar börtönökben az átlagos telítettség szint 2008-ban 118%, 2009-ben 124%, 2010-ben pedig 133% volt.

II. RELEVÁNS HAZAI JOG

11. A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 118 § (1) bekezdése kimondja, hogy az előzetes fogvatartottnak havonta legalább egy látogatáshoz joga van.

¹ www.bvop.hu

12. A Szegedi Fegyház és Börtön Háziarendjének 25. pontja kimondja, hogy a fogvatartott minden hónapban egy óra időtartamú látogatásra jogosult.

13. A 34. pont szerint a fogvatartott és látogatója között nem engedélyezett a fizikai érintkezés, kivéve, ha egy erre a célra szolgáló szobában úgynevezett „családi beszélő”-re kerül sor.

14. A 38. pont kimondja, hogy családi beszélőt inkább a fogvatartott nevelője, semmint a fogvatartott kezdeményezhet.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

15. A kérelmező azt panaszolta, hogy túlsúfolt zárkákban foganatosított fogva tartása embertelen és megalázó bánásmódnak minősült, ami sértette az Egyezmény 3. cikkét, amely kimondja:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

16. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

17. A Kormány úgy érvelt, hogy a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslatokat, mivel ezzel kapcsolatosan nem terjesztett elő formális panaszt, nevezetesen a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészhez.

18. A kérelmező ezt cáfolta, rámutatva, hogy többször panaszolta a börtönvezetésnél a zsúfolt körülményeket.

19. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a Kormány által a Budapesti Fegyház és Börtönnel kapcsolatban felvetett hasonló kifogást a Bíróság a hivatkozott jogorvoslat sikerének – a létesítmény magas telítettségi szintjére figyelemmel – csekély kilátása miatt elutasította (ld. *Szél kontra Magyarország*, 30221/06. sz., 11-13. pont, 2011. június 7.). Mivel a szóban forgó időszakban (ld. fenti 10. pont) a magyar börtönök átlagos telítettségi szintje 118-133% volt, a Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy a börtönvezetéshez intézett panaszokon kívül egy további, az ügyésznek címzett panasz orvosolni tudta volna a kérelmező helyzetét, amely láthatóan anyagi kényszerekből fakadt. Ezért a Bíróság nem lát okot arra, hogy korábbi következtetésétől eltérjen, és megállapítja, hogy a panaszt nem lehet elutasítani a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt.

20. Továbbá, a Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének (a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

21. A kérelmező előterjesztette, hogy olyan zárkákban tartották, ahol a berendezési tárgyak által elfoglalt helyet nem számítva 2,50 m² személyes tér jutott számára, melynek elviselését nagyon nehéznek találta, különösen a 2008. és 2009. évi nyári forróságban.

22. A Kormány rámutatott arra, hogy a berendezési tárgyak által elfoglalt hely levonása nélkül számított átlagos személyes tér azokban a zárkákban, amelyekben a kérelmezőt előzetesen fogva tartották az alábbiak szerint alakult: 3,5 m² (1 nap), 4,00 m² (260 nap), 4,41 m² (174 nap), 4,77 m² (64 nap), 5,09 m² (151 nap), 5,42 m² (98 nap), 5,60 m² (86 nap), 7,00 m² (1 nap), 7,75 m² (6 nap) és 10,33 m² (6 nap). Elismerve, hogy ezek az adatok a releváns zárkák átlagos telítettségi szintjét tükrözik, s hogy a kérelmező szempontjából releváns időszakban a fogvatartottak aktuális száma mindegyik zárkában mutatott némi fluktuációt, a Kormány hangsúlyozta, hogy a kérelmezőre soha nem jutott 3,50 m² alapterületnél kevesebb személyes tér. Előzetes fogva tartása során a kérelmező 67 napon át rendelkezett 3,50-4,00 m² személyes térrel, és ezek az időszakok nem júliusra vagy augusztusra estek. Ilyen körülmények között a Kormány azzal érvelt, hogy a panaszolt körülmények nem érték el a súlyosság azon minimális szintjét, amely ahhoz szükséges, hogy a 3. cikk hatálya alá essenek.

23. Amint azt a Bíróság már több alkalommal megállapította, az Egyezmény 3. cikke a demokratikus társadalom egyik legalapvetőbb értékét védelmezi. Abszolút módon, a körülményektől és az áldozat magatartásától függetlenül tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot (ld. *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV).

24. A Bíróság továbbá emlékeztet arra, hogy esetjoga szerint a bántalmazásnak el kell érnie a súlyosság egy minimális szintjét ahhoz, hogy az Egyezmény 3. cikkének hatálya alá essen. A súlyosság e minimális szintjének megítélése relatív; az ügy valamennyi körülményétől függ, így a bánásmód tartamától, fizikai és mentális hatásaitól, továbbá – bizonyos esetekben – az áldozat nemétől, korától és egészségi állapotától. Továbbá, annak megítélésekor, hogy valamely bánásmód „megalázó”-e a 3. cikk szerinti értelemben a Bíróság azt is figyelembe veszi, hogy a bánásmód célja az érintett személy megalázása és lealacsonyítása volt-e, és hogy a következmények tekintetében a bánásmód a 3. cikkel összeegyeztethetetlen módon hátrányosan érintette-e a személyiséget. Az ilyen cél hiánya azonban

meggyőző módon nem tudja kizárni a 3. cikk megsértésének megállapítását (ld. *Peers v. Greece*, no. 28524/95, §§ 67-68, 74, ECHR 2001-III).

25. A Bíróság következetesen hangsúlyozta, hogy az Egyezmény 3. cikkének megsértése általában a törvényes bánásmód vagy büntetés adott formájával elkerülhetetlenül összekapcsolódó szenvedésen és megaláztatáson túlmenő szenvedést és megaláztatást feltételez. A személyi szabadságtól megfosztó intézkedések gyakran magukban foglalhatnak ilyen elemeket. Ezért az államnak e rendelkezés alapján azt kell biztosítania, hogy a személy fogva tartására az emberi méltóság tiszteletben tartásával összeegyeztethető feltételek között kerüljön sor, hogy az intézkedés végrehajtásának módja és módszere ne vesse az egyént a fogva tartással inherensen velejáró szenvedés elkerülhetetlen szintjét meghaladó erősségű gyötrelem és nehézség alá, és hogy – a szabadságvesztés gyakorlati szükségleteire figyelemmel – a fogvatartott egészsége és jóléte megfelelően biztosítva legyen (ld. *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, §§ 92-94, ECHR 2000-XI).

26. A Bíróság megjegyzi, hogy a Szegedi Fegyház és Börtön II. Objektumában a kérelmező 67 napon keresztül olyan zárkákban volt elhelyezve, amelyekben a berendezést is beleértve 4,00 m²-nél kevesebb alapterület jutott 1 fogvatartottra (ld. fenti 22. pont). A Bíróság ezzel szemben észrevételezi, hogy a Kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott Európai Bizottság („a CPT”) 4,00 m² élettér/fogvatartott arányt tart elfogadható minimális standardnak többszemélyes zárkák esetén (ld. pl. a CPT 2009. március 24. - április 2. között tett magyarországi látogatásáról a magyar kormány számára készített Jelentés 65. és 80. pontját). A Bíróság ezért úgy találja, hogy a kérelmező zsúfolt körülmények közötti fogva tartása a Szegedi Fegyház és Börtönben azzal a ténnyel együtt, hogy a kérelmezőnek csaknem az egész napot a zárkában kellett töltenie (egy állítás, amely nem került megcáfолásra – ld. fenti 8. pont), nem tartotta tiszteletben az alapvető emberi méltóságot, ezért sérelmes volt a kérelmező fizikai és mentális állapotára (ld. *mutatis mutandis*, *Savenkovas v. Lithuania*, no. 871/02, §§ 81-82, 18 November 2008). Ezért a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező fogva tartásának zsúfolt körülményei az Egyezmény 3. cikkét megsértve embertelen és megalázó bánásmódnak minősültek.

27. Végezetül, emlékezve arra, hogy a magyar hatóságok elismerték (ld. *Szél kontra Magyarország*, 30221/06. sz., 11-13. pont, 2011. június 7.) a magyar büntetés-végrehajtási létesítményekben tapasztalható túlszűfolttság problémájának és az abból fakadó elégtelen élet- és higiéniai viszonyoknak a komolyságát, a Bíróság úgy véli, hogy a kérdés tekintetében a szükséges adminisztratív és gyakorlati intézkedések megtétele jelenthetne hatékony jogorvoslatot. A Bíróság szerint a hatóságoknak gyorsan kell reagálniuk annak érdekében, hogy a fogvatartottak számára megfelelő fogva tartási körülményeket biztosítsanak.

II. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

28. A kérelmező panasza szerint az a tény, hogy előzetes letartóztatása alatt havonta csak egy órában fogadhatott látogatókat, az Egyezmény 8. cikke alapján védett, családi élete tiszteletben tartásához való jogának megsértését jelentette. A 8. cikk kimondja:

“1. Mindenkinek joga van arra, hogy ... családi életét ... tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

29. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

30. A Kormány előterjesztette, hogy a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 118. § (1) bekezdésének d) pontja (ld. fenti 11. pont) nem zárta ki további látogatások engedélyezését a kérelmező számára; a kérelmező azonban nem kért ilyet.

31. A kérelmező nem érintette ezt a kérdést.

32. A Bíróság észrevételezi, hogy a Kormány által hivatkozott jogszabály alapján az előzetes letartóztatottak havi egy látogatásra jogosultak. A 25. házirendi pont szerint (ld. fenti 12. pont) a látogatás tartama egy óra. A Bíróság megjegyzi, hogy a Kormány nem jelzett semmilyen más olyan jogszabályt vagy eljárást, amely a hosszabb vagy további látogatást kérelmező fogvatartott számára a siker ésszerű kilátását nyújthatná, mivel ez a lehetőség pusztán a börtönvezetéstől potenciálisan elnyerhető szívességnak tűnik. Ezért a panasz nem utasítható el a hazai jogorvoslatok kimerítésének hiánya miatt. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének (a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

33. A Kormány előterjesztette, hogy a börtönbeli látogatások jogszabályi korlátozása az előzetes fogvatartás körülményei által szükségessé tett, igazolt beavatkozást jelent a kérelmező jogaiba.

34. A kérelmező ezt általánosságban vitatta.

35. A Bíróság megismétli, hogy a fogva tartás a személyi szabadságtól megfosztó bármely más intézkedéshez hasonlóan a személyi és családi élet inherens korlátozásával jár. A fogvatartott családi élete tiszteletben tartásához való jogának azonban lényegi része, hogy a hatóságok lehetővé tegyék, vagy szükség esetén támogassák a fogvatartott közeli családjával való kapcsolattartását. Az olyan korlátozások, mint a családi beszélők számának korlátozása, a látogatások felügyelete és – amennyiben a bűncselekmény természete indokolja – a fogvatartott speciális végrehajtási rezsim, vagy a látogatással kapcsolatban speciális intézkedések alá vetése beavatkozást jelent a fogvatartott számára a 8. cikk alapján biztosított jogokba, de önmagukban nem sértik e rendelkezést. Azonban minden ilyen korlátozásnak „törvényben meghatározott”-nak kell lennie, a 2. bekezdésben foglalt törvényes célt vagy célokat kell szolgálnia, s ezen kívül „egy demokratikus társadalomban szükséges”-nek kell lennie (ld. többek között *Estrih v. Latvia*, no. 73819/01, § 166, 18 January 2007; *Kučera v. Slovakia*, no. 48666/99, § 127, 17 July 2007 (kivonatok); és *Klamecki v. Poland* (no. 2), no. 31583/96, § 144, 3 April 2003).

36. A kérelmező előterjesztette és a Kormány nem cáfolta, hogy a kérelmező előzetes fogvatartása során a családi beszélők (a kérelmező bátyjának három további látogatását kivéve) havonta egyszer egy órára korlátozottak voltak. A Bíróság úgy találja, hogy ez a korlátozás beavatkozásnak minősült a kérelmező családi élete tiszteletben tartásához való jogába. A Bíróság annak vizsgálatával folytatja, hogy a fenti korlátozások mindegyike igazolt volt-e a jelen ügyben.

37. A fogvatartottak számára biztosított családi beszélők gyakoriságának és tartamának korlátozását a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 118. § (1) bekezdésének d./ pontja, valamint a Szegedi Fegyház és Börtön Házirendje tartalmazza, ilyen módon a korlátozásnak törvényes alapja volt. A Bíróság továbbá elfogadja, hogy a korlátozás a közbiztonság védelmének, valamint zavargás vagy bűncselekmény megelőzésének a törvényes célját szolgálta.

38. A demokratikus társadalomban szükségességet illetően a Bíróság megjegyzi, hogy a törvényerejű rendelet alkalmazandó szakaszára való hivatkozáson túl a Kormány egyetlen érvet sem hozott fel a korlátozás igazolására. A Bíróság aggodalommal jegyzi meg, hogy a törvényerejű rendelet általános módon korlátozza havi egyszeri alkalomra a család általi látogatások gyakoriságát, anélkül, hogy kellő rugalmasságot biztosítana annak elbírálására, hogy az ilyen korlátozások az egyes egyedi ügyekben megfelelőek vagy éppen szükségesek-e. A kérelmező személyes helyzetét illetően – annak fényében, hogy a kérelmező jövedéki orgazdaság relatíve enyhe vádjával nem elítélt volt, hanem előzetes letartóztatásba volt helyezve – a Bíróság nem látja a családi látogatások gyakorisága és tartama ilyen szigorú korlátozásának szükségességét. Ezen körülmények között, és a kifogásolt időszak (2008 januárjától 2010 júniusáig tartó) tartamára

figyelemmel a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a korlátozás túlment azon, ami egy demokratikus társadalomban a „zavargás vagy bűncselekmény megelőzése” érdekében szükséges. Valójában a szóban forgó intézkedés a kérelmező családi életét olyan szintre csökkentette, ami sem a fogva tartással járó inherens korlátozásokkal, sem a Kormány által hivatkozott törvényes cél elérésével nem igazolható. A Bíróság ezért megállapítja, hogy az alkalmazott eszközök, illetve az elérni kívánt cél arányossága tekintetében a hatóságok nem találták meg a megfelelő egyensúlyt (ld. *mutatis mutandis*, *Moiseyev v. Russia*, no. 62936/00, § 255, 9 October 2008).

39. Ezért – a családi látogatások gyakoriságának és tartamának korlátozása miatt – a 8. cikket megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY EGYÉB ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

40. A kérelmező azt is panaszolta, hogy a látogatások alatt nem érinthette meg családtagjait, ami az Egyezmény 8. cikke alapján számára biztosított jogok megsértését jelentette.

41. A Kormány azzal érvelt, hogy e kérdésekkel kapcsolatosan a kérelmezőnek panaszt kellett volna benyújtani a börtönhatóságokhoz és a büntetés-végrehajtási intézmények felügyeletét ellátó ügyészhez (aki rendszeresen látogatta a helyszínt). A kérelmező mindenestre nem kért külön engedélyt a családtagokkal való, családi beszélő keretében történő fizikai érintkezés engedélyezésére.

42. A kérelmező vitatta ezeket az érveket, előterjesztve, hogy kezdetben nem tudott arról a lehetőségéről, hogy családi beszélőt lehet kérni. Amikor tudomást szerzett erről, akkor nevelőjétől többször kért ilyen beszélőt, de hiába. Továbbá megismételte, hogy előzetes letartóztatása alatt ügyész soha nem tekintette meg a II. Objektumot.

43. A Bíróság észrevételezi a felek eltérő álláspontját a Kormány által hivatkozott jogorvoslatok kimerítése tekintetében. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a hazai jogorvoslatok kimerítése terén a 35. cikk a bizonyítási terhet megosztja. A kimerítés elmulasztását állító Kormányra hárul, hogy meggyőzze a Bíróságot arról, hogy a jogorvoslat a releváns időszakban elméletileg és gyakorlatilag hatékony volt és rendelkezésre állt, vagyis hozzáférhető volt, képes volt orvosolni a kérelmező panaszát, és a siker ésszerű kilátását nyújtotta. Azonban, ha a Kormány eleget tett e bizonyítási tehernek, akkor a kérelmezőre hárul annak bizonyítása, hogy a Kormány által hivatkozott jogorvoslatot valóban kimerítette, vagy hogy a jogorvoslat bizonyos okok miatt nem volt megfelelő és hatékony az ügy egyedi körülményei között, vagy hogy bizonyos speciális körülmények fennállása mentesítette a kérelmezőt a követelmény teljesítése alól (ld. *inter alia*, *Horvat v. Croatia*, no. 51585/99, § 39, ECHR 2001-VIII).

44. A jelen ügyben a Bíróság szükségtelennek tartja a börtönhatóságokhoz, illetve az ügyészhez benyújtható panasz hatékony voltának részletes vizsgálatát, mivel a kérelmező nem bizonyította, hogy a szóban forgó kérdéssel kapcsolatosan bármilyen formális kérelmet benyújtott volna. Különösen azt nem bizonyította, hogy nevelőjénél kezdeményezte családi beszélők engedélyezését, amely beszélők megoldhatták volna a Házirend 34. és 38. szabályában előírt, érintkezésmentes látogatások problémáját (ld. fenti 13. és 14. pont).

A kérelemnek ez a része mindenesetre nem került bizonyításra, és ezt a részt az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének (a) pontja, valamint a 4. bekezdés alapján nyilvánvaló alaptalanság miatt el kell utasítani.

45. Végül, a kérelmező panaszolta: az, hogy pipereszereket csak pénzért vehetett a börtönben, a 14. cikk megsértésének minősült, míg a számítógéptől, valamint az ingyenes papír- és írószertől való megfosztás a védekezéshez való jogait, ilyen módon a 6. cikk 3. bekezdését sértette. A panasz további kifejtése nélkül a kérelmező az Egyezmény 17. cikkére is hivatkozott.

46. A Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy a kérelmező védekezéshez való jogai bármilyen módon sérültek pusztán amiatt, hogy nem használhatta számítógépét, s hogy papír- és írószert csak pénzért kapott. A Bíróság továbbá úgy véli, hogy a kérelmező beadványainak fennmaradó részei az Egyezmény alapján számára biztosított jogok tekintetében semmilyen jogsértést nem látszanak feltárni. Ebből következően a kérelemnek ez a része nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének (a) pontja szerinti értelemben, s ezt a részt az Egyezmény 35. cikkének 4. bekezdése alapján el kell utasítani.

IV. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

47. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

48. A kérelmező 20000 euró nem vagyoni kártérítést követelt.

49. A Kormány vitatta az igényt.

50. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett, és méltányossági alapon 10000 eurót ítél meg számára ilyen címen.

B. Költségek és kiadások

51. A kérelmező további 2500 eurót kért a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg megfelel az ügyvédje által kiszámlázandó, 100 eurós óradíjjal felszámolt 20 órányi jogi munka díjának, plusz 500 euró vegyes, főként adminisztratív költségnek.

52. A Kormány vitatta az igényt.

53. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak annyiban jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a birtokában lévő dokumentumokra és a fenti kritériumokra figyelemmel a Bíróság 1500 euró megítélését tartja ésszerűnek ilyen címen.

C. Késedelmi kamat

54. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Az embertelen és megalázó bánásmóddal, valamint a családi élet tiszteletben tartásának a látogatások ritkasága miatti megsértésével kapcsolatos panaszt egyhangúlag elfogadhatóvá, a kérelem többi részét elfogadhatatlanná nyilvánítja;
2. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. cikkét megsértették;
3. 6 szavazattal 1 ellenében *megállapítja*, hogy az Egyezmény 8. cikkét megsértették;
4. Egyhangúlag *megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára
 - (i) nem vagyoni kár tekintetében 10000 (tízezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (ii) költségek és kiadások tekintetében 1500 (ezerötszáz) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegétkell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;

(b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után.

5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2012. január 17-én, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
hivatalvezető

Françoise Tulkens
elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésének, valamint a Bírósági szabályzat 74. szabálya 2. bekezdésének megfelelően Jočienė bíró különvéleménye az ítélethez csatolásra került:

F.T.
S.H.N.

JOČIENĖ BÍRÓ ELTÉRŐ VÉLEMÉNYE

A 8. cikk alapján előterjesztett panasz tekintetében ebben az ügyben én a jogsértés megállapítása ellen szavaztam. A hazai jog szerint a kérelmező havonta legalább egy látogatásra volt jogosult (ld. az ítélet 11. pontját). Előzetes letartóztatása alatt a kérelmező havonta egy látogatást fogadott.

Még ha el is fogadjuk, hogy a Szegedi Fegyház és Börtön Házirendje (ld. az ítélet 12. pontját) a fent említett, pozitívabb rendelkezést havi egy látogatásra korlátozta, véleményem szerint a kérelmezőnek magának is kötelessége volt, hogy nagyobb aktivitást fejtsen ki annak érdekében, hogy az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 118. § (1) bekezdése alapján megengedett további látogatásokban részesüljön.

A jogi normák hierarchiájában a törvény elsőbbséget élvez az állami intézmények által hozott szabályokkal szemben. Véleményem szerint a kérelmezőnek legalább ki kellett volna mutatnia azt a szándékát, hogy további látogatásokban kíván részesülni, amihez neki a – Szegedi Fegyház és Börtön igazgatóságára, illetve parancsnokára közvetlenül alkalmazandó – törvény alapján joga volt. A kérelmező ezt hazai szinten nem tette meg (ld. ítélet 30. pontját), hanem közvetlenül az Emberi Jogok Európai Bírósága elé terjesztett ilyen panaszt.

Ezért az a kérdés merül fel: hogyan tudhatott volna az állam/börtönvezetés a kérelmező azon kívánságáról vagy szándékáról, hogy havonta további vagy hosszabb látogatásokban részesülhessen – ami nem volt kizárt a hazai jog alapján (ld. az ítélet 11. pontját) –, ha ilyen kérelem nem került előterjesztésre. Egyetértek azzal, hogy ebben az ügyben a 8. cikk alapján tett panasz tekintetében hazai szinten nem álltak a kérelmező rendelkezésére hatékony hazai jogorvoslatok (ld. *mutatis mutandis*, *L. v. Lithuania*, no. 27527/03, §§ 35-36, 11 September 2007), de személyes véleményem szerint előzetes fogvatartása alatt a kérelmező semmilyen jelét nem adta annak, hogy további látogatásokat szeretne fogadni (*a contrario*, a fent említett *L. v. Lithuania* ügyben a kérelmező hazai szinten egyértelműen jelezte komoly szándékát és eltökéltségét arra, hogy végrehajtsák rajta a nemét megváltoztató operációt).

Ezért én azt a következtetést vonom le, hogy az Egyezmény 8. cikke alapján az államra háruló pozitív kötelezettség nem lehet határtalan (az állam pozitív kötelezettségét illetően ld. a Bíróság esetjogát: *Evans v. the United Kingdom* [GC], no. 6339/05, § 75, ECHR 2007-IV; *Von Hannover v. Germany*, no. 59320/00, § 57, ECHR 2004-VI; stb.). Ugyanakkor emlékeztetni kívánok arra, hogy – az Egyezmény és az ahhoz fűzött Jegyzőkönyvek bármely más rendelkezéséhez hasonlóan – a 8. cikket is úgy kell értelmezni, mint ami nem teoretikus vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogokat biztosít (ld. *Shevanova v. Latvia*, no. 58822/00, § 69, 15 June 2006), de a jelen ügy körülményei között a kérelmezőnek hazai szinten legalább egyértelműen meg kellett volna mutatnia, vagy jeleznie

kellett volna, hogy előzetes letartóztatása alatt további vagy hosszabb látogatásokat kíván/szándékozik fogadni. Továbbá, az Egyezmény 8. cikke alapján az államra háruló pozitív kötelezettséget nem lehet olyan tágan értelmezni, mint ami azt a kötelezettséget rója a börtönhatóságokra, hogy minden fogvatartottat külön-külön megkérdezzen arról, kíván-e vagy sem további, illetve hosszabb látogatásokat fogadni. Ennek kérelmezése minden fogvatartott joga kell, hogy maradjon.

Ezért én arra a következtetésre jutottam, hogy ebben az ügyben nem sértették meg az Egyezmény 8. cikkét.